

Sygn. akt IV U 1922/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 października 2017 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Beata Kurowska
Protokolant:	st. sekr. sądowy Bożena Kowalska

po rozpoznaniu w dniu 19 września 2017 r. w Olsztynie

na rozprawie

sprawy M. P. (1)

przy udziale zainteresowanej E. P. (1) prowadzącej działalność gospodarczą pod firmą (...) E. P. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o ustalenie podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z tytułu zatrudnienia jako pracownik

na skutek odwołania M. P. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 10 listopada 2016 r. nr (...) - (...) decyzja nr (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i stwierdza, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia M. P. (1), podlegającej ubezpieczeniom jako pracownik u płatnika składek E. P. (1), prowadzącej działalność gospodarczą pod nazwą (...) E. P. (1) wynosi:

- marzec 2016 r. – 7.500 zł,

- kwiecień 2016 r. – 7.500 zł,

- maj 2016 r. – 7.500 zł,

- czerwiec 2016 r. – 1.500 zł.

/-/ SSO B. Kurowska

Sygn. akt IV U 1922/16

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. decyzją nr (...) z dnia 10 listopada 2016 roku stwierdził, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, M. P. (1) **podlegającej ubezpieczeniom jako pracownik u płatnika składek E. P. (1)** wynosi za miesiące: marzec, kwiecień, maj 2016 roku – po 2500,00 złotych, a za czerwiec 2016r. – 500,00 zł. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy podniósł, iż M. P. (1) została zgłoszona do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u płatnika składek (...) E. P. (2) od dnia 01 marca 2016r. z wynagrodzeniem 7500,00zł. Od 07 czerwca 2016r. posiada udokumentowaną niezdolność do pracy. Po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego organ rentowy zweryfikował wskazaną przez pracodawcę podstawę wymiaru składek – 7500,00zł i ustalił na poziomie 2500,00zł.

Odwołanie od powyższej decyzji złożyła M. P. (1) domagając się jej zmiany poprzez stwierdzenie, iż podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia skarżącej z tytułu zatrudnienia wynosi 7500,00 zł, oraz zasądzenie od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na rzecz skarżącej kosztów postępowania wedle norm prawem przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Zaskarżonej decyzji zarzuciła naruszenie przepisów prawa materialnego, a mianowicie art.83 ust. 1 pkt 3, art.18 ust.1, art.20 ust.1 ustawy 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez przyjęcie, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia skarżącej zatrudnionej u płatnika składek wynosi za okres marzec – czerwiec 2016r. 2500,00zł.. podczas gdy z całości zebranego przez organ rentowy materiału dowodowego wynika, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia skarżącej wynosi 7500,00zł. oraz naruszenie przepisów art. 353 z indeksem 1 kc oraz art. 58kc w zw. z art. 300kp poprzez ich niewłaściwe zastosowanie, polegające na przyjęciu, iż zawarta pomiędzy skarżącą a zainteresowaną umowa o pracę została zawarta dla pozorów w celu obejścia prawa z naruszeniem zasad współzycia społecznego, a w związku z powyższym uznając, iż podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia skarżącej wynosi za okres marzec-czerwiec 2016r. 2500,00zł., podczas gdy z całości materiału dowodowego wynika, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne skarżącej z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u płatnika składek wynosi 7500,00zł.

W obszernym uzasadnieniu odwołania skarżąca wskazała między innymi na zakres obowiązków i teren ich wykonywania (5 województw), używanie do wykonywania zadań prywatnego pojazdu, ponosząc z tego tytułu koszty paliwa i amortyzacji pojazdu a także koszty noclegów a koszty te mieściły się w ustalonym wynagrodzeniu. Ponadto wskazała, że jej stanowisko zostało utworzone z uwagi na podjęcie przez firmę współpracy z siecią sklepów (...), a po przejściu na zwolnienie skarżącej zadania te zostały powierzone firmie zewnętrznej K. O. (1), który przejął obowiązki skarżącej.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. wniósł o oddalenie odwołania, podkreślając, że stronami stosunku pracy są osoby powiązane relacjami osobistym : odwołująca jest matką dziecka syna płatnika składek M. P. (2), który jest także zatrudniony u matki z podstawą wymiaru 2500zł (występuje również jako pełnomocnik przedsiębiorcy). Organ wskazał również na fakt zatrudniania przez płatnika składek ponad 20 osób z minimalnym wynagrodzeniem.

Sąd ustalił, co następuje:

Zainteresowana E. P. (1) od 01 października 1997r. prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą (...) Hurt (...), w zakresie produkcji pieczywa, produkcji świeżych wyrobów ciastkarskich i ciastek. Pełnomocnikiem przedsiębiorcy jest jej syn M. P. (2)

(informacje ujawnione w (...))

Odwołująca – M. P. (1) - przed zawarciem umowy o pracę z płatnikiem była zarejestrowana w Miejskim Urzędzie Pracy w S. jako osoba bezrobotna. Odwołująca tytuł zawodowy licencjata uzyskała w dniu 28 czerwca 2011 r. w specjalności pedagogika pracy z zarządzaniem zasobami ludzkimi w (...) Wyższej Szkole (...). T. K. w O. na Wydziale Nauk (...).

W dniu 22 lutego 2016r. odwołująca zawarła umowę o pracę z K. P. na czas nieokreślony, w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowisku menadżer sprzedawca z wynagrodzeniem 2800,00zł., która to umowa w dniu 29 lutego

została rozwiązana za porozumieniem stron, albowiem skarżąca znalazła lepszą ofertę pracy, którą zaoferowała jej zainteresowana.

Z tych powodów w dniu 29 lutego 2016 r. ubezpieczona M. P. (1) zawarła z płatnikiem składek E. P. (1) umowę o pracę na czas nieokreślony, w pełnym wymiarze czasu pracy, od dnia 01 marca 2016 r. Pracodawca powierzył odwołującej stanowisko promotor sprzedaży za wynagrodzeniem 7.500,00 zł brutto.

(dowód: umowa o pracę z dnia 29.02.2016r akta ZUS, karta szkolenia wstępnego w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy akta ZUS, zaświadczenie lekarskie akta ZUS, akta osobowe k. 99)

Do zakresu obowiązków skarżącej należało nawiązywanie i budowa pozytywnych relacji z klientami firmy (sklepy, sieci handlowe, dystrybutorzy), dbanie o dobry wizerunek firmy oraz jej marki, doradztwo klientom, sprzedaż i promocja produktów, wdrażanie promocji poprzez marketing szeptany, przygotowywanie oraz przeprowadzanie akcji promocyjnych u klienta, analiza i prognoza trendów rynku produktów cukierniczych na podstawie obserwacji dokonanych w sklepach obecnych lub potencjalnych klientów firmy.

Ubezpieczona wykonywała powierzone jej zadania na terenie 5 województw, posługując się samochodem prywatnym, którego koszty używania mieściły się w ramach uzgodnionego pomiędzy stronami wynagrodzenia za pracę, podobnie jak koszty ewentualnego noclegu związanego z wykonywaniem obowiązków.

Od dnia 07 czerwca 2016r. ubezpieczona była niezdolna do wykonywania pracy z powodu ciąży.

(dowód: zakres obowiązków skarżącej akta ZUS, zeznania świadków A. K. protokół elektroniczny z dnia 04.04.2017r.- 00:58:16 k.67v, A. R. protokół elektroniczny z dnia 04.04.2017r.-01:04:10 k. 68, dowód z przesłuchania stron M. P. (1) i E. P. (1) protokół elektroniczny z dnia 19.09.2017r. 00:33:12 i 00:37:10 k. 120)

W związku z nieobecnością M. P. (1), zainteresowana w dniu 01 lipca 2016r. zawarła aneks do umowy z K. O. (1), prowadzącym działalność gospodarczą pod firmą 86k. K. O. (1), której przedmiotem było rozszerzenie dotychczasowej wzajemnej współpracy o usługi marketingowe oraz promowanie sprzedaży. Z treści paragrafu 1 aneksu wynika ponadto, że usługa ta będzie polegała na powiększeniu zakresu obowiązków zleceniobiorcy w szczególności o tworzenie oferty sprzedażowej, kreowanie programów lojalnościowych, czy rabatowych, opracowywanie strategii marketingowych i wdrażanie ich, opracowywanie i wdrażanie strategii sprzedażowych, tworzenie, negocjowanie i zlecenie kampanii marketingowych, rozwijanie relacji z klientami kluczowymi, działania zmierzające do skutecznego informowania rynku o produktach.

Od dnia obowiązywania aneksu wynagrodzenie zleceniobiorcy zostało zwiększone do 15% wartości netto sprzedanych towarów. Wcześniejsza umowa o świadczenie usług z dnia 06.04.2016r., zmieniona ww. aneksem zawarta pomiędzy zainteresowaną a K. O. (1), dotyczyła usług transportowych, zaś wynagrodzenie ustalone zostało w wysokości 10% wartości netto towarów sprzedanych przez odbiorców a dostarczonych przez zleceniobiorcę.

W kolejnych miesiącach poczynając od lipca 2016r., do chwili obecnej K. O. (1) wystawiał faktury dla (...) Hurt- (...). P. za wykonane usługi marketingową i transportową. I tak za usługę marketingową w miesiącu lipcu 2016r. zainteresowana uiściła kwotę 10.830,37zł brutto, w miesiącu sierpniu kwotę 11.012,28zł, w miesiącu wrześniu 9.058,68zł, w październiku – 18.112,13zł, w listopadzie – 7.715,04zł, w grudniu – 17.572,55zł, w styczniu 2017r. - 12.329,99zł, w lutym 2017r. – 6.914,32zł

(dowód: zeznania świadków A. K. protokół elektroniczny z dnia 04.04.2017r.- 00:58:16 k.67v, A. R. protokół elektroniczny z dnia 04.04.2017r.-01:04:10 k. 68, K. O. (1) protokół elektroniczny z dnia 19.09.2017r.-00:05:13 k.119v., dowód z przesłuchania stron M. P. (1) i E. P. (1) protokół elektroniczny z dnia 19.09.2017r. 00:33:12 i 00:37:10 k. 120, umowa o świadczenie usług z dnia 06.04.2016r., aneks do umowy z dnia 01.07.2016r., faktury akta ZUS, akta sprawy k.34-41)

Firma płatnika w 2015r. zanotowała przychód w kwocie 2.514.647,37zł, koszty uzyskania przychodu to kwota 2.448.209,56zł a dochód – 66.437,87zł, zaś w 2016r. osiągnęła przychody w łącznej kwocie 1.620.477,25zł, wydatki kształtowały się na poziomie 831.863,88zł a osiągnięty dochód to kwota 56.637,35zł

(dowód: bilans z księgi, zeznanie o wysokości osiągniętego dochodu za 2015r.akta ZUS)

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie M. P. (1) zasługuje na uwzględnienie.

Poza sporem pozostawał fakt, że ubezpieczona świadczyła pracę jako pracownik na rzecz E. P. (1) prowadzącej działalność gospodarczą pod firmą (...). P., w wyznaczonym do tego miejscu i czasie, zaś pracodawca przyjmował świadczenie i wypłacał jej wynagrodzenie.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie była zaś wysokość wynagrodzenia wnioskodawczyni z tytułu zatrudnienia jako elementu kształtującego podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne.

W myśl przepisu art. 18 ust. 1 i art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (j.t. Dz.U. 2013r., poz. 1442 ze zm.) podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowią przychody w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy. Za przychody ze stosunku pracy uważa się wszelkiego rodzaju wypłaty pieniężne oraz wartość pieniężną świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty, bez względu na źródło finansowania tych wypłat i świadczeń, a w szczególności: wynagrodzenia zasadnicze, wynagrodzenia za godziny nadliczbowe, różnego rodzaju dodatki, nagrody, ekwiwalenty za niewykorzystany urlop i wszelkie inne kwoty niezależnie od tego, czy ich wysokość została z góry ustalona, a ponadto świadczenia pieniężne ponoszone za pracownika, jak również wartość innych nieodpłatnych świadczeń lub świadczeń częściowo odpłatnych (art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 roku o podatku dochodowym od osób fizycznych – j.t. Dz.U. 2012r., poz. 361 ze zm.)

Warto przed przystąpieniem do analizy niniejszej sprawy przypomnieć wykształconą linię orzecniczą Sądu Najwyższego, poruszającą problematykę wygórowanego wynagrodzenia. Na jej tle nie ma wątpliwości, że organ rentowy czuwający nad prawidłowością wydawanych środków (w interesie osób ubezpieczonych) ma prawo do oceny, czy w konkretnym wypadku zachowanie płatników i ubezpieczonych nie zmierza do obejścia prawa w celu uzyskania zawyżonych świadczeń.

W uchwale z dnia 27.04.2005 II UZP 2/05 OSNAPIUS 2005 nr 21, poz. 338 Sąd Najwyższy stwierdził, że w ramach art. 41 ust. 12 i 13 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 137 poz. 887 ze zm.) Zakład Ubezpieczeń Społecznych może zakwestionować wysokość wynagrodzenia stanowiącego podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe, jeżeli okoliczności sprawy wskazują, że zostało wypłacone na podstawie umowy sprzecznej z prawem, zasadami współżycia społecznego lub zmierzającej do obejścia prawa (art. 58 k.c.). W uzasadnieniu tej uchwały Sąd Najwyższy podkreślił, że należy pamiętać, że umowa o pracę wywołuje skutki nie tylko bezpośrednie, dotyczące wprost wzajemnych relacji między pracownikiem i pracodawcą, lecz także dalsze, pośrednie, w tym w dziedzinie ubezpieczeń społecznych; kształtuje ona stosunek ubezpieczenia społecznego, określa wysokość składki, a w konsekwencji prowadzi do uzyskania odpowiednich świadczeń. Są to skutki bardzo doniosłe, zarówno z punktu widzenia interesu pracownika (ubezpieczonego), jak i interesu publicznego, należy zatem uznać, że ocena postanowień umownych może i powinna być dokonywana także z punktu widzenia prawa ubezpieczeń społecznych. Co więcej, godziwość wynagrodzenia - jedna z zasad prawa pracy (art. 13 k.p.) - zyskuje dodatkowy walor aksjologiczny; w prawie ubezpieczeń społecznych istnieje bowiem znacznie mocniejsza niż w prawie pracy bariera działania w ramach prawa, oparta na wymagającym ochrony interesie publicznym i zasadzie solidarności ubezpieczonych. Względność zasady godziwości wynagrodzenia, wyrażająca się koniecznością odniesienia się nie tylko do potrzeb pracownika, ale także świadomości społecznej oraz ogólnej sytuacji ekonomicznej i społecznej, nie powinna zresztą budzić wątpliwości. W związku z tym nadmiernemu uprzywilejowaniu płacowemu pracownika, które

w prawie pracy mieściłoby się w ramach art. 353¹ k.c., w prawie ubezpieczeń społecznych, w którym pierwiastek publiczny zaznacza się bardzo wyraźnie, można przypisać - w okolicznościach każdego konkretnego wypadku - zamiar nadużycia świadczeń przysługujących z tego ubezpieczenia. Należy bowiem pamiętać, że alimentacyjny charakter tych świadczeń oraz zasada solidaryzmu wymagają, żeby płaca - stanowiąca jednocześnie podstawę wymiaru składki - nie była ustalana ponad granicę płacy słusznej, sprawiedliwej i zapewniającej godziwe utrzymanie oraz żeby rażąco nie przewyższała wkładu pracy, a w konsekwencji, żeby składka nie przekładała się na świadczenie w kwocie nienależnej. Jest tak również dlatego, że choć przepisy prawa ubezpieczeń społecznych w swej warstwie literalnej odnoszą wysokość składek do wypłaconego wynagrodzenia, to w rzeczywistości odwołują się do takiego przełożenia pracy i uzyskanego za nią wynagrodzenia na składkę, które pozostaje w harmonii z poczuciem sprawiedliwości w korzystaniu ze świadczeń z ubezpieczenia, udzielanych z zasobów ogólnospołecznych.

A zatem, istotne dla sprawy było przede wszystkim ustalenie, czy określone i realizowane wynagrodzenie nie jest wygórowane, czy znajduje się ponad granicą płacy słusznej, sprawiedliwej i zapewniającej godziwe utrzymanie. Nie bez znaczenia jest również, czy tak określone wynagrodzenie nie przewyższa rażąco wkładu pracy.

W ocenie Sądu, nie sposób się zgodzić z decyzją organu rentowego z kilku przyczyn. Po pierwsze, brak po stronie wnioskodawczyni i zainteresowanej zamiaru nadużycia świadczeń przysługujących z tego ubezpieczenia. W stanie faktycznym sprawy zgłoszenie do ubezpieczenia chorobowego nie dotyczyło zamierzonego krótkotrwałego wykonywania umowy o pracę za wysokim wynagrodzeniem. Pamiętać należy, iż płatnik w dacie zawarcia umowy o pracę w dniu 29.02.2016 r. nie wiedziała o ciąży ubezpieczonej.

Po drugie, zdaniem Sądu, odwołująca i zainteresowana w sposób przekonujący podali motywy ukształtowania wynagrodzenia wnioskodawczyni na poziomie 7500,00 zł. Należy mieć na uwadze, że pracodawca powierzył wnioskodawczyni stanowisko samodzielne, które odciążało znacznie pracodawcę z wykonywanych przez nią do tej pory zadań. W tym zakresie wiarygodne są twierdzenia zainteresowanej a dotyczące wcześniejszego jej zamiaru utworzenia w firmie stanowiska promotora sprzedaży. Biorąc pod uwagę, że zainteresowana od początku prowadzenia działalności gospodarczej tj. od 1997r. zadania te wykonywała sama, jej wiek i stan zdrowia, uzasadnionym jest przyjęcie, że podjęła ona decyzję zatrudnienia pracownika. Podkreślenia wymaga, że proponowała ona objęcie tego stanowiska A. R., która przez około 10 lat była jej pracownikiem, a zaproponowane jej wynagrodzenie za wykonywanie tożsamyh obowiązków to 5000zł netto. Ważkie są w tej sprawie także twierdzenia świadka uzasadniające rezygnację z zaproponowanej oferty pracy. Świadek podkreśliła, że „... wyjechałam parę razy, wiem, że to ciężka praca, rodzinę odstawia się na bok. Wiem, że to dużo pieniędzy, ale ja mam rodzinę, dzieci”.

Co istotne w niniejszej sprawie, w momencie kiedy skarżąca od dnia 07 czerwca 2016r. była niezdolna do świadczenia pracy, zainteresowana powierzyła zadania nieobecnej M. P. (1) K. O. (1), z którym w dniu 01 lipca 2016r. zawarła aneks do umowy zwiększając jego wynagrodzenie do 15% wartości netto sprzedanych towarów. W rzeczywistości, jak wynika z wystawionych przez zleceniobiorcę faktur, jego wynagrodzenie za usługę marketingową kształtowało się od 6.914,32zł brutto w lutym 2017r. do 18.112,13zł brutto w październiku 2016r.

Powyższe okoliczności, zdaniem Sądu, wskazują, że wynagrodzenie przewidziane umową z dnia 29 lutego 2016r. r. było uzasadnione i podyktowane również zakresem i sposobem realizacji obowiązków pracowniczych odwołującej. Biorąc pod uwagę rodzaj świadczonej pracy, ciągłe wyjazdy służbowe, pracą na terenie kilku województw, ocenić należy, iż proponowana przez płatnika płaca była uzasadniona wkładem pracy odwołującej się, zakresem i trudnością zleconych czynności, zatem spełniała warunek adekwatności. Materiał dowodowy zebrany w sprawie pozwala uznać, wbrew twierdzeniom organu rentowego, że wynagrodzenie stanowiące podstawę wymiaru składki, ustalone kwestionowanym postanowieniem umowy o pracę było odpowiednie i zachowujące cechy ekwiwalentności względem pracy.

Okoliczność, że skarżąca jest matką dziecka syna zainteresowanej, nie może mieć znaczenia przesądzającego.

Organ rentowy przy tym nie zaproponował żadnych wniosków dowodowych mogących podważyć twierdzenia przesłuchiwanych stron oraz świadków.

W tych okolicznościach trudno przyjąć, że kwota 7500 zł brutto, przy uwzględnieniu, że skarżąca ponosiła koszty podróży i ewentualnego noclegu, w ramach wykonywanych obowiązków służbowych, oraz mając na uwadze jakie obecnie koszty ponosi zainteresowana w związku z powierzeniem usługi marketingowej firmie zewnętrznej, jest wynagrodzeniem niegodziwym, niesprawiedliwym i rażąco odbiegającym od realiów obowiązujących na miejscowym rynku pracy. Zdaniem Sądu uznać je należy za rzetelne, uczciwe i sprawiedliwe, zachowujące cechy ekwiwalentności wobec pracy.

Sąd dał wiarę relacjom świadków i przesłuchiwanych stron jako spójnym i wzajemnie się uzupełniającym.

W konsekwencji brak jest podstaw do przyjęcia, że strony stosunku pracy zmierzały do wyłudzenia wygórowanych świadczeń z ubezpieczenia społecznego, kosztem innych zobowiązanych i świadczeniobiorców ubezpieczeń społecznych. Taka podstawa wymiaru składki nie pozostaje w dysharmonii z poczuciem sprawiedliwości w korzystaniu ze świadczeń z ubezpieczenia, udzielanych z zasobów ogólnospołecznych, jak również nie narusza zasady solidaryzmu społecznego.

Dlatego Sąd zgodnie z art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł jak w wyroku

SSO B. Kurowska